

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษาระยะลา เขต1 ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

ประชากรที่เป็นครูที่สอนสายวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ซึ่งมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประจำปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) จังหวัดยะลา จาก 21 โรงเรียน จำนวน 1,762 คน ดังตาราง1

ตาราง1 แสดงจำนวนครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) จังหวัดยะลา

ที่	โรงเรียน	จำนวนครู		รวม
		ครูสามัญ	ครูศาสนา	
1	ธรรมวิทยามูลนิธิ	168	156	324
2	สตรีอิสลามวิทยามูลนิธิ	72	48	120
3	พัฒนาอิสลามวิทยา	43	64	107
4	พัฒนาวิทยา	91	86	177
5	ประทีปวิทยา	45	58	103
6	อุดมศาสน์วิทยา	16	32	48
7	อาสาสุตดินวิทยา	38	32	70
8	อิสลาสุตดินวิทยา	16	22	38
9	อิสลามประสานวิทย์	3	5	8
10	อิสลาฮียะห์	34	56	90

ตาราง 1 (ต่อ) แสดงจำนวนครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) จังหวัดยะลา

ที่	โรงเรียน	จำนวนครู		รวม
		ครูสามัญ	ครูศาสนา	
11	ตาร์เบียตุลวาตันมูลนิธิ	22	28	50
12	คารุลลอโลมนิบงบารู	9	18	27
13	มุสลิมศึกษา	5	13	18
14	ศรีฟารีดาบารู	38	48	86
15	คารุลสุดาห้วิทยา	118	108	226
16	มะอ้าห้คอิสลามียะห์	78	80	158
17	มะฮ้ดวะห้อิสลามียะห์	13	24	37
18	พัฒนาวิทยากร	5	14	19
19	บำรุงศาสน์วิทยา	8	7	15
20	แสงธรรมวิทยา	6	13	19
21	แสงจริยธรรมวิทยา	9	13	22
รวมทั้งสิ้น		837	925	1,762

ที่มา : จากรายงานประจำเดือนโรงเรียนเอกชน ประจำเดือน มิถุนายน 2549 กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สพท.ยล.1

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนภาคศาสนาและสามัญ ในโรงเรียนเอกชนประเภทสอนศาสนาควบคู่สามัญ มาตรา 15 (1) เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 ซึ่งใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane', 1973: 729) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

จากสูตร

โดยที่

- n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- N = ขนาดของประชากร
- e = ความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดจากการสุ่มตัวอย่าง กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

ดังนั้น จะได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม คือ

$$n = \frac{1,762}{1 + 1,762 (0.05)^2} = 399.77$$

โดยผู้วิจัยขอปัดเป็นเลขกลม

ดังนั้น จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 400 คน

สำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่างที่เป็นครู เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมายใน 6 โรงเรียน (ตาราง1) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากสูตรการกระจายตามสัดส่วน (นิยม ปุราคำ, 2517: 167) ดังนี้

$$n_h = (N_h / N) n$$

โดยที่ n_h = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการในแต่ละโรงเรียน
 n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา เท่ากับ 400 คน
 N_h = จำนวนครูในแต่ละโรงเรียน
 N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เท่ากับ 571 คน

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงใน ตาราง2

ตาราง2 แสดงโรงเรียน จำนวนครู และกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ครู	
	จำนวนทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สตรีอิสลามวิทยาลัยมุสลิม	120	84
พัฒนาวิทยา	177	124
อุดมศาสตร์วิทยา	48	34
อิสลาฮียะห์	90	63
ตาร์เบียตุลวาตันมุสลิม	50	35
ศรีฟ้าริดาบารู	86	60
รวม	571	400

ที่มา : จากรายงานประจำเดือนโรงเรียนเอกชน ประจำเดือน มิถุนายน 2549 กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สพท.ยล. 1

3.2 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1” เป็นการวิจัยที่มีแบบแผนเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ชนิดการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 รูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 โดยผู้วิจัยได้พัฒนาจากการศึกษาเอกสารแบบสอบถามของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสร้างขึ้นสำหรับสอบถามครู และแบบสัมภาษณ์สร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนและฝ่ายกิจกรรมหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบฝ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

3.3.1.1 แบบสอบถาม ใช้สำหรับสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการสอน วุฒิการศึกษาศาสนา วุฒิการศึกษาสามัญ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด

ตอนที่2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามตามที่โรงเรียนได้ดำเนินการ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ ด้านความเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ ด้านความอดทน ด้านการให้อภัย ด้านความบริสุทธิ์ใจ ด้านความซื่อสัตย์สุจริตและด้านความยุติธรรม เป็นคำถามแบบเลือกตอบปลายปิด

ตอนที่3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นคำถามปลายเปิด

3.3.1.2 **แบบสัมภาษณ์** ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและกลุ่มตัวอย่างฝ่ายกิจกรรมหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอธิบายถึงรูปแบบหรือลักษณะการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ซึ่งประกอบด้วย

ก. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่2 ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายโรงเรียนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม เป็นคำถามปลายเปิด

ข. แบบสัมภาษณ์ฝ่ายกิจกรรมหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบฝ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม เป็นคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นคำถามแบบปลายเปิด

3.3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.2.1 การสร้างแบบสอบถาม

ก. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยท่านอื่นๆ มาเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

ข. กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม

ค. นำแบบสอบถามอย่างมีโครงสร้างที่เสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ง. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้กับประชากรครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

จ. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจสอบให้คะแนนและหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9.75

ฉ. ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์จากข้อบกพร่องที่พบจากการตอบของกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง

ช. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3.3.2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

ก. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

ข. จัดทำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง โดยกำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ค. นำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่เสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ง. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองสัมภาษณ์บุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 1 ครั้ง

จ. นำแบบสัมภาษณ์ที่ทดลองแล้วมาปรับปรุงข้อคำถามอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงนำออกใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการตามวิธีและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.4.1 ข้อมูลเอกสาร (Documentary Research)

โดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอิสลามจากสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ห้องสมุดโรงเรียนอิสลาฮียะห์ ห้องสมุดส่วนตัว ดร.ญูฮาด บุงอคาหยง ห้องสมุดอิกเราะฮ์ และอื่นๆ และข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสัมภาษณ์ฝ่ายกิจกรรมหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม และเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม

3.4.2 ข้อมูลภาคสนาม (Field Research)

การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

3.4.2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยปฏิบัติ ดังนี้

ก. ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยตนเอง ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน ภายใน 30 วัน เป็นฉบับสมบูรณ์จำนวน 393 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.25 ของแบบสอบถาม

ข. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำผลการตอบแบบสอบถามไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยปฏิบัติ ดังนี้

ก. ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง

ข. เมื่อได้ข้อมูลสัมภาษณ์สมบูรณ์แล้ว จะกระทำการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการต่าง ๆ ทางสถิติที่ใช้

3.5.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ก. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อคัดเอาเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เท่านั้น

ข. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำร้อยละ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า แบบสอบถาม ตอนที่ 2 กำหนดคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แสดงระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่างๆ 6 ด้าน คือด้านความเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ ด้านความอดทน ด้านการให้อภัย ด้านความบริสุทธิ์ใจและด้านความยุติธรรม ดังนี้

0 หมายถึง ไม่มีการดำเนินกิจกรรมด้านนั้นๆ

1 หมายถึง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนั้นๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2 หมายถึง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนั้นๆ อยู่ในระดับน้อย

3 หมายถึง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนั้นๆ อยู่ในระดับมาก

4 หมายถึง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนั้นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลตามแนวของกรมวิชาการ (2543: 20) ดังนี้

0 หมายถึง ไม่มีการดำเนินกิจกรรมด้านนั้นๆ

1.00-1.50 หมายถึง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนั้นๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.51-2.50 หมายถึง การปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนั้นๆ อยู่ในระดับน้อย

2.51-3.50 หมายถึง การปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนั้นๆ อยู่ในระดับมาก

3.51-4.00 หมายถึง การปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนั้นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

และนำแบบสอบถาม ตอนที่3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 มาวิเคราะห์โดยวิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

3.5.1.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นสำคัญของ แต่ละประเด็น แล้วนำมาเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Sciences) เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

3.5.2.1 ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

ก. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่1 มาแจกแจงความถี่และวิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ข. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่3 ซึ่งเป็นปลายเปิด เสนอในรูปของความเรียง โดยเรียงตามลำดับความถี่

3.5.2.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่2 มาแจกแจงความถี่หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) หาค่าตัวกลาง

3.5.2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

นำค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) แต่ละข้อมาวัดการกระจายของคะแนนแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง โดยหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อ